

BAKIM VEREN BÜLTENİ

2021
SAYI:2

Değerli Bakım Verenler,

Demans (bunama) yaşla birlikte görülme sıklığı artan önemli bir yaşlılık sorunudur. Alzheimer hastalığı en sık karşılaşılan demans tipidir. Son zamanlarda Alzheimer hastalığında tedavi ve aşı çalışması hakkında pek çok güncel haber yapıldı. Sizlerde bu konularda merak ettiklerinizi bu sayıda bulabileceksiniz. Sayımızda yer alan Aducanumab tedavisi hakkında bilmeniz gerekenleri, Alzheimer hastalığında umut verici aşı çalışması hakkındaki yazıları keyifle okumanızı dileriz.

Dokuz Eylül Üniversitesi Geriatri Bilim Dalı ve Hemşirelik Fakültesinin destekleriyle ayda bir yayınlanan bu bülten, yaşlı bireylere gönülden hizmet eden siz değerli bakım verenler için hazırlanmıştır. Hastalarımızın yanı sıra sizler de bizler için oldukça önemlisiniz. Ve artık yalnız değilsiniz.

Sağlıklı ve güzel günlerin bir an önce gelmesi dileğiyle...

BU SAYIDA:

EDİTÖRDEN

AHMET TURAN IŞIK

BURCU AKPINAR SÖYLEMEZ

ALZHEIMER HASTALIĞINDA
UMUT VERİCİ AŞI ÇALIŞMASI
F. SENA DOST

ADUCANUMAB HAKKINDA
MERAK ETTİKLERİNİZ
ÖZGE DOKUZLAR

Prof. Dr. Ahmet Turan IŞIK
DEÜ Geriatri BD Öğretim Üyesi
Doç. Dr. Burcu AKPINAR SÖYLEMEZ
DEÜ Hemşirelik Fakültesi Öğretim Üyesi

Alzheimer Hastalığında Umut Verici Aşı Çalışması Uzm. Dr. F. Sena DOST

Demans, bireyin günlük yaşam aktivitelerinde gerilemeye neden olan, bilişsel fonksiyonlarda birden fazla alanda bozulma ile kendini gösteren ve bireyin bağımsızlığının kaybına, özörlülüğüne, bakıma ihtiyaç duymasına ve ölümüne neden olan ilerleyici seyirli bir geriatrik sendromdur. Demansın en sık sebebi Alzheimer Hastalığı (AH) olup sıklığı 65 yaş üstü kişilerde %10, 80 yaş üstünde ise %47 düzeyindedir. Günümüzde yaşlılarımızın ve ailelerinin korkulu rüyası haline gelen AH yaklaşık bir asır önce Dr. Alzheimer tarafından tanımlanmış olmasına rağmen, AH gelişiminde rol oynayan süreçler bugün hala net olarak ortaya konulamamıştır. Bu durum, kür sağlayacak tedavi seçeneklerin geliştirilememesinde etkili rol oynamaktadır.

Demans tedavisi: hastalık klinik olarak ortaya çıkmadan önce önleyici girişimler, hastalık ortaya çıktıktan sonra bulguların iyileştirilmesi ya da hastalığın seyrinin değiştirilmesine (kür) yönelik girişimler, hastalığın yıkıcı etkisinin azaltılması ve yaşam kalitesinin artırılmasına yönelik girişimleri kapsamaktadır.

Hafif AH vakalarında semptomatik tedavi için yaygın olarak kullanılan ilaçların yarı ömürlerinin kısa olması, geçici ve zayıf etkili olmaları, klinik kullanımda sık ve şiddetli yan etkiler oluşturması gibi özellikleri istenmeyen etkilerdir. Diğer taraftan, günümüzde ilaç sektörü, güvenliği ve etkinliği daha yüksek ilaçlar geliştirmek için araştırmalarını hala sürdürmektedirler.

Son dönemde FDA tarafından 2003 yılından itibaren aducanumab ilk kez bir AH ilacı olarak onay almıştır. Aducanumab, AH'de beyinde biriken A β plaklarındaki bir epitopa karşı insan IgG1 monoklonal antikorudur. Sadece erken dönemde kullanım onayı bu ilacın etkinliği ve yan etkileri konusunda daha çok çalışmaya ihtiyaç vardır.

15 Kasım 2021'de Molecular Psychiatry'de AH'ye karşı aşı geliştirilmesi ile ilgili bir makale yayımlandı. Bu bilimsel gelişme hekimleri, hastaları, hasta yakınları ve hastalık endişesi taşıyan kişiler için ilgi çekici bir haber oldu. Bu çalışmayı inceleyecek olursak; AH'de beyinde biriken amiloid-beta plakları mevcuttur. Normalde olmaması gereken bu plakların birikiminin hastalıkla ilişkili olduğu bilinmektedir. Amiloid-beta plaklarının birçok formu mevcuttur ve hastalık gelişimi ile daha ilişkili olduğu amiloid-beta plağı (N-truncated A β pE3-42) bağlayan (etkisizleştiren) bir aşı (TAPAS) araştırılmış. AH özelliğine sahip fareler üzerinde yürütülen bu kapsamlı ve iyi yürütülen araştırmada, bilim adamları enjeksiyon yoluyla uygulanan bir aşının farelerin beyinlerindeki şeker (glukoz) kullanımını arttırdığı, sinir hücrelerinin ölümünün azalttığı ve de öğrenmelerini iyileştirdiği tespit edilmiştir.

Bu çalışmanın unun umut verici yeni bir yaklaşım olabileceğini düşünmekle birlikte herhangi bir yeni ilaç gibi, bu tedavinin de insanlarda bir dizi klinik denemeden geçmesi gerektiğini ve insanlarda da başarılı olduğunun kanıtlanması gerektiğini aklımızdan çıkarmamalıyız.

ADUCANUMAB HAKKINDA MERAK ETTİKLERİNİZ

Uzm. Dr. Özge DOKUZLAR

Aducanumab: Bilmeniz Gerekenler

Aducanumab, hafif evredeki Alzheimer hastalığının tedavisinde kullanılan ve son 18 yıldır Alzheimer tedavisi için onaylanan ilk ilaçtır. Sadece semptomları tedavi etmekle kalmayıp Alzheimer hastalığının ilerlemesini de yavaşlatabileceği düşünülen ilk tedavidir. Ancak, ABD'nin Gıda ve İlaç Dairesi (FDA) bu ilacı kendi danışma kurulunun tavsiyelerine rağmen normalden daha hızlı onaylaması, bazı tıp uzmanlarının ilacın güvenliği ve etkinliği hakkında daha fazla araştırmaya ihtiyaç olup olmadığını sorgulamasına neden olmuştur.

Aducanumab Nasıl Etki Eder?

Aducanumab bir antikordur. Antikorlar, bağışıklık sistemi tarafından vücudumuzdan atılması gereken molekülleri “işaretler” veya “etiketler”. Bunlar normalde bakteri, virüs ve toksinlerdir. Aducanumab ise Alzheimer hastalığının ana işaretlerinden biri olan, beyinde biriken ve nöronların ölümüne yol açabilen amiloid-beta adı verilen protein plaklarını hedef alır. Aducanumab kendini amiloid-beta plaklarına bağladığında, vücut savunma sistemi bu plakları yok ederek yanıt verir. Bilim adamları, aducanumabın beyin hücrelerinin ölmesini engelleyebileceğini ve bellek kaybını yavaşlatabileceğini düşünmektedir. Ancak, aducanumab Alzheimer hastalığının ilerleyişini tamamen durdurmaz veya tersine çevirmez.

Aducanumab nasıl uygulanır?

Aducanumab, ayda bir kez bir iğne veya kateter yoluyla doğrudan damar içine (infüzyon şeklinde) verilir. Her bir infüzyon süresi yaklaşık 1 ila 3 saat arasında değişir. Aducanumab tedavisi uzun süreli (en az bir yıl) bir tedavidir.

Aducanumab tedavisi kimler içindir?

Aducanumab, erken evre Alzheimer hastalığı olan kişiler için uygundur. Tüm tıbbi tedavilerde olduğu gibi, tedavi için uygunluk çeşitli faktörlere bağlıdır.

Aducanumab ne için DEĞİLDİR?

Aducanumab, Alzheimer hastalığı dışındaki herhangi bir demans tedavisi için uygun değildir. Alzheimer hastalığının orta ve geç evrelerindeki hastalarda da etkinliği gösterilememiştir.

Bilim Ne Diyor?

Aducanumabın etkinliği iki büyük çalışma ile incelendi. Her ikisinde de aducanumab beta-amiloid plaklarının sayısını azalttı. Çalışmalardan biri, ilacın yüksek dozlarının düşünme, hafıza ve fonksiyonsellik ile ilgili sorunları hafifçe yavaşlattığını, ancak durdurmadığını veya tersine çevirmediğini buldu. Diğer çalışmada ise tedavinin yararı gösterilemedi ve çalışma erken durduruldu.

İlacın etkinliğini gösteren tek bir çalışma, FDA danışma kurulunun onayı için yeterli değildi, ancak FDA ilerlemeye karar verdi ve aducanumaba şartlı ruhsat verildi. Aducanumabı yapan şirket olan Biogen'e ilacın olası yararını bir “onay sonrası” çalışmada doğrulaması için 9 yıl süre verildi.

FDA, ilacın hızlı onaylanmasıyla ilgili endişeler nedeniyle karar verme sürecine dair bir soruşturma başlattı. Bazı hastane sistemleri, güvenli ve etkili olduğunu gösteren daha fazla araştırma olana kadar aducanumabı hastalara vermemeye karar verdi.

Yan Etkileri Nelerdir?

Her ilaç gibi aducanumab'ın da yan etkileri vardır. Çalışmalar sırasında en sık görülen yan etkiler ARIA (amiloid ile ilgili görüntüleme anormallikleri), bir tür serebral ödem ve beyinde kanamadır. ARIA, genellikle herhangi bir semptomla neden olmayan, ancak ciddi olabilen yaygın bir yan etkidir. Beyinde, genellikle zaman içinde kendi kendine çözülen geçici bir şişlik olarak görülür. Aynı zamanda, amiloidin beyinden çıkarılması, kan damarlarından da amiloidi uzaklaştırır, bu da beynin yüzeyinde küçük kanama lekeleri oluşturabilir. Bu nedenle, aducanumab tedavisi sırasında herhangi bir değişikliği izlemek için periyodik beyin MRI taramaları gereklidir. Diğer bazı yan etkileri ise şunlardır:

- Baş ağrısı
- Düşme
- İshal
- Bilinç bulanıklığı, konfüzyon

Fiyatı ne kadar?

Aducanumab için Amerika Birleşik Devletleri'nde beyin görüntülemeleri ve kan testleri gibi diğer ücretlerle birlikte yılda yaklaşık 56.000 \$ ödeme yapılması gerekebileceği bildirildi. Sağlık sigorta şirketleri veya sosyal güvenlik kurumları tarafından karşılanıp karşılanmayacağını henüz bilinmiyor.

Bana Uygun Olabilir mi?

Bu ancak bir doktorun yardımıyla cevaplayabileceğiniz bir soru. Aducanumabı denemekle ilgileniyorsanız, doktorunuzdan artılarını ve eksilerini açıklamasını isteyin.

